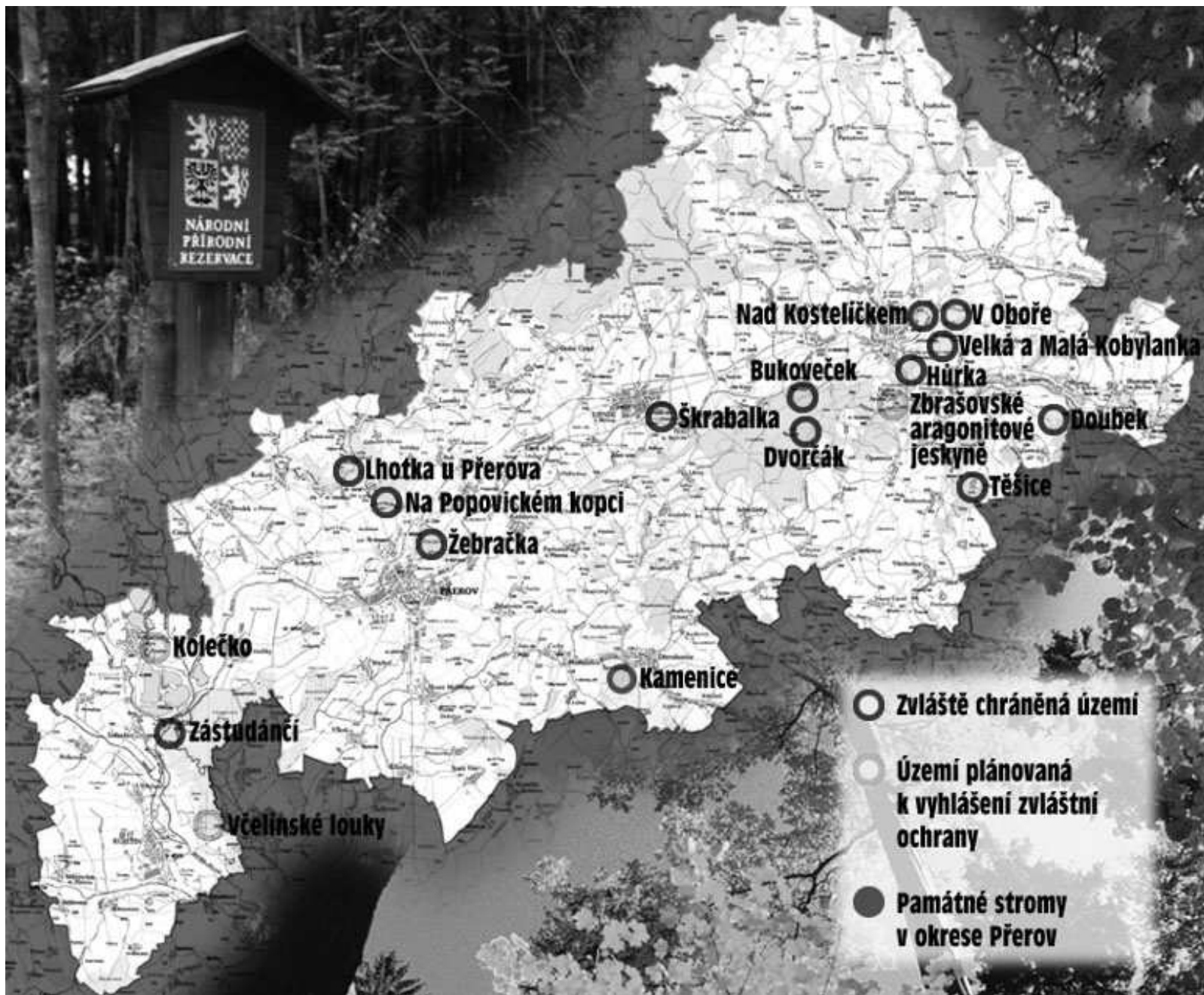

HRANICKÝ KRAS

**Chráněné oblasti
v okolí města Hranice**

Bc. Jana Kokešová

NÁRODNÍ
PŘÍRODNÍ
REZERVAČI

Nad Kosteličkem

V Oboře

Velká a Malá Kobylanka

Bukoveček

Hůrka

Zbrašovské
aragonitové
jeskyně

Doubek

Škrabalka

Dvorcák

Těšice

Lhotka u Přerova

Na Popovickém kopci

Žebračka

Kolečko

Kamenice

Zástudánčí

Včelínské louky

○ Zvláště chráněná území

○ Území plánovaná
k vyhlášení zvláštní
ochrany

● Památné stromy
v okrese Přerov

HRANICKÝ KRAS

- vyvinut v ostrůvku devonských vápenců v okolí města Hranice
- jedná se o tzv. cocpit karst, česky kuželový nebo homolovitý kras (vyskytuje se např. ve Vietnamu, na Kubě nebo v Koreji)

- přibližně středem vápencového území protéká řeka Bečva
- typickými ukázkami krasu jsou Malá Kobylanka, Velká Kobylanka a Hůrka – všechny tyto útvary jsou vyhlášeny jako zvláště chráněná území
- dvě proslavené lokality: Propast a Zbrašovské aragonitové jeskyně

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE HŮRKA

- vyhlášena 6. června 1952 ministerstvem školství, věd a umění za účelem ochrany květeny, zvířeny a krasových jevů
- rozloha 37,45 ha
- největší hranické zvláště chráněné území, které je součástí tzv. Hranického krasu
- nejznámější součástí rezervace je Hranická propast
- v těsné blízkosti se nacházejí Zbrašovské aragonitové jeskyně

Poloha

- NPR Hůrka leží v povodí Bečvy, jižně a jihovýchodně od Hranic
- oblast je součástí Podbeskydské pahorkatiny, která odděluje horský oblouk Moravskoslezských Beskyd od Moravské brány
- mírně zvlněný terén rezervace spadá na jihozápadní straně poměrně prudce do údolí řeky Bečvy, zatímco směrem opačným se svažuje mnohem pozvolněji
- maximální nadm.výška rezervace: 370 m

Geologie

- geologický podklad není v celém území jednotný
- jižní část rezervace tvoří devonské vápence
- severní část rezervace tvoří kulmské břidlice a droby
- území je značně morfologicky členité – objevují se zde na povrch vystupující skalky, časté jsou i malé suťové kužely a plošiny
- nalézají se zde i další krasové jevy, a to škrapy a závrtky

Fauna a flora

- různému geologickému podkladu odpovídají i různá rostlinná společenstva
- na kulmských horninách i devonských vápencích je zachován zbytek původního porostu s přírodě blízkou druhovou skladbou dřevin a tomu odpovídajícím zastoupením keřového i bylinného patra
- kromě společenstev středoevropských habrových doubrav a bučin jsou zde i porosty, jejichž skladba připomíná lesostepní až stepní společenstva xerothermních oblastí

- území bylo v minulých letech značně ovlivněno hospodařením, na velké ploše proto ve stromovém patře rostou smrky, buky a lípy
- lokalita patří k místům, kde se vzácně vyskytuje kriticky ohrožený jazyk jelení (*Phyllitis scolopendrium*)

Naučná stezka Hůrka

- zřízena Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky
- dlouhá 4 km
- obtížnost trasy vedoucí lesem je volena tak, aby ani pro lázeňské hosty Lázní Teplice nad Bečvou nebyla příliš obtížná
- kromě Hranické propasti se zde nachází také zřícenina středověkého hradu Svrčova, odkud se otevírá pohled do údolí řeky Bečvy s areálem lázní

HRANICKÁ PROPAST

- patří k nejproslulejším krasovým útvarům v NPR Hůrka
- prokazatelně nejhlubší propast v České republice

Název

- propasti se dříve říkalo jednoduše Propast
- Němci ji nazývali podle pověsti Gevaterloch, což česky znamená Kmotrova díra
- v první polovině 20. století vznikl název Macůška, a to podle Jurendeho poznámky: „Das Gevaterloch, eine Mazocha im kleinen.“ (Kmotrova díra, Macocha v malém) – tento tvar se místními obyvateli ale nepoužívá
- někteří autoři vytvořili novotvary: Kmotrova tůň, Kmotrův důl, Kavčí propast, Teplická propast, Zbrašovská propast, Propast u Hranic
- dnes se běžně používá název Hranická propast

Vznik

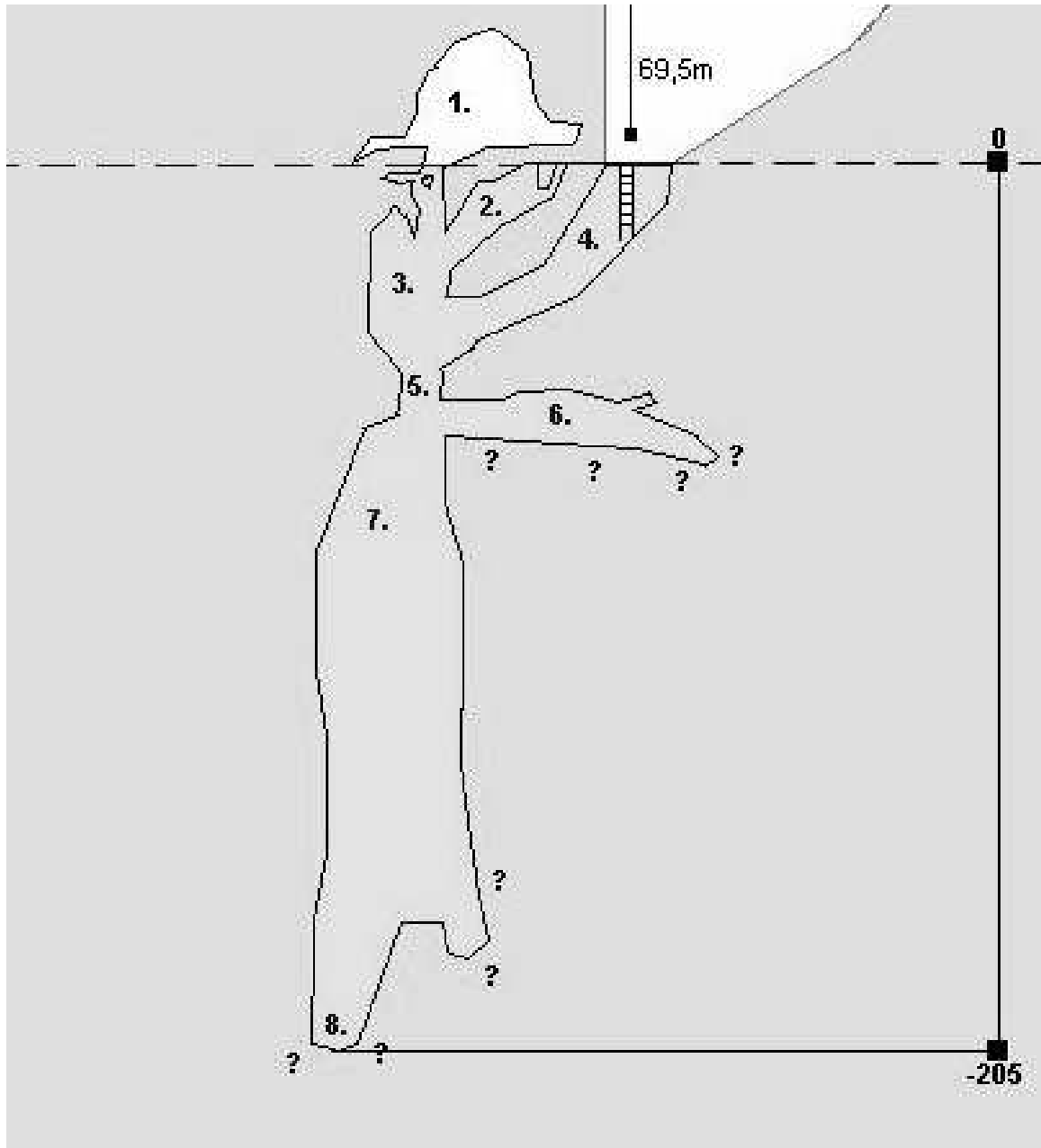
- hlavní úlohu vzniku sehrála koroze podle významných puklin a poruch
- narozdíl od většiny krasových útvarů nevznikla leptáním vod prosakujících z povrchu, ale silnými výrony termálních minerálních pramenů z hlubin
- korozní činnost vystupujících teplec s vysokým obsahem CO_2 byla velmi intenzivní
- naleptávané a uvolňované bloky na stěnách postupně odpadávaly, a tím docházelo k postupnému rozšiřování a zvyšování prostoru, nakonec pak k jeho přeměnění na propast

Historie

- propast od pradávna poutala pozornost nejen badatelů, ale i prostého lidu – svědčí o tom četné lidové pověsti, které připisují vznik propasti nadpřirozeným silám
- nejstarší známá zpráva pochází z roku 1586 od zemského lékaře v moravském markrabství Tomáše Jordána z Klauznburku
- propast je zachycena na Komenského mapě Moravy z roku 1627
- Komenský také patrně propast navštívil

Rozměry

- propast je nejhlubší propastí ve střední Evropě
- hloubka horní suché části je 69,5 metrů
- na dně je "bezedné" jezírko
- dosud změřená hloubka dosahuje 329,5 m, sestoupit až na dno se dosud nikomu nepodařilo
- podle některých odborníků může skutečná hloubka dosahovat až 700 m
- pro srovnání: známá propast Macocha v Moravském krasu je hluboká 138,5 m

hladina vody

Zkoumání propasti

30.8.2003: speleologové a báňští záchranáři spustili do hlubin propasti dálkově ovládaného robota Colomba, s jehož pomocí prozkoumali vodou zatopenou část propasti

4.9.2003: skupina speleologů – potápěčů se vydala do hlubin propasti s robotem vybaveným kamerou – cílem bylo zmapovat nově objevené dutiny a prostory v hloubce mezi 114 a 120 metry

23.10.2004: desítky jeskyňářů a ochránců přírody se snažili společně vyčistit jezírko v propasti – dobrovolníci se snažili odstranit těžké klády, ale i odpadky od turistů, jako třeba plastové lahve nebo igelitové pytle

rok	potápěč	dosažená hloubka (m)
1902	J.V.Šindel	36
1963	J.Pogoda	42
1964	S.Huvar, V.Šráček	60
1966	V.Kocian, I.Gregor	82
1968	V.Brenza, Š.Hany	88
1985	M.Černík	100
1981	L.Benýšek, F.Travěnek	110
1998	D.Skoumal, M.Haša	130
1992	M.Pauwels	134
1993	M.Pauwels	155
rok	sonda	dosažená hloubka (m)
1974	sonda J.Pogoda	136
1974	sonda J.Pogoda	175
1995	sonda R.O.V.Hyball	185
1995	sonda R.O.V.Hyball	205

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA ZBRAŠOVSKÉ ARAGONITOVÉ JESKYNĚ

- leží v malebném údolí řeky v lázních Teplicích nad Bečvou
- byly objeveny bratry Josefem a Čeňkem Chromými v roce 1912 a pro veřejnost jsou zpřístupněny od roku 1926
- zmínky o výronech kysličníku uhličitého jsou však známy již od roku 1581

Vznik

- jeskyně vznikly zřícením a korozí podél větších puklin ve vápencích a následným silným rozleptáním teplými kyselinami, které do nich pronikly
- účinek kyselek v tzv. teplicovém krasovění dal jeskyním konečný vzhled s unikátní výzdobou – tvoří ji především bohatý vývin nerostu aragonitu, který v podobě bílých krystalků a keříčků pokrývá celé stěny jeskyní

- ojedinělými typy výzdoby jsou také kuželovité krápníky vytvořené kolem vývěrů kyselých – gejzírové stalagmity a pruhované kůry nazvané "hranický onix" ve formě tzv. koblih

- plyny v nejhlubších místech jeskyně zvyšují průměrnou teplotu jeskyní na 15 až 24 stupňů Celsia a tím tyto jeskyně řadí mezi nejteplejší v celé České republice – jde tak o jedinečný jeskynní systém evropského významu
- celková délka jeskyně je přibližně 930 m, návštěvní trasa měří asi 300 m, délka prohlídky je 40 minut
- z důvodu pokračující rekonstrukce prohlídkové trasy jsou jeskyně již delší dobu uzavřeny, měly by být opět zpřístupněny v dubnu 2005

Vyhlášení chráněného území

- jedno z nejmladších chráněných území v České republice
- národní přírodní památkou byly jeskyně vyhlášeny v červenci 2003
- první pokusy vyhlásit jeskyně za chráněnou rezervaci se datují už od konce 40.let 20.století, jenže místní krajina byla později výrazně zasažena činností člověka, a tak ani nebyl zájem vyčleňovat část území, které by podléhalo zvláštnímu režimu

- získáním statutu Národní přírodní památky se jeskyním konečně dostalo ochrany
- znamená to v podstatě to, že vyhlášením za přírodní památku se na území stanovuje zvláštní režim, kdy veškeré činnosti, které by mohly vést k poškození toho dochovaného stavu přírody, a to jak na povrchu, tak v podzemí, podléhají vyjádření orgánů ochrany přírody

